

JAKUB ZIEMSKI

UMK Toruń

ORCID: 0000-0002-7654-1634

**Obrzęd konsekracji dziewic i sakrament małżeństwa –
różne, a jednak bliskie rzeczywistości**

Analiza syntetyczna

**The Rite of the Consecration of Virgins
and the Sacrament of Marriage –
Different, yet Close to Reality
Synthetic Analysis**

Abstract

The sacrament of marriage and the rite of consecration of virgins are celebrations belonging to two worlds that seem to have no contact points. The consecration of virgins itself appears as something ancient and exotic at the same time, and interest in its meaning is still faint. This article is a synthetic presentation of the research that ended in April 2021, resulting in a work entitled: *The Nuptial Character of the Sacrament of Marriage and the Consecration of Virgins. Analytical and comparative study*. The recognition of this spousality of the rites studied, both in their entirety and in their individual elements, while at the same time commenting on the documents of the Holy See and of the Fathers of the Church, clearly speaks in favour of the fact that these realities are very close to each other and even complement each other.

Keywords: sacrament of marriage, rite of consecration of virgins, nuptiality, covenant, spousality.

Abstrakt

Sakrament małżeństwa i obrzęd konsekracji dziewic to celebracje należące do dwóch świątów, które, wydawać się by mogło, nie mają punktów styecznych. Sama konsekracja dziewic jawi się jako coś starożytnego i egzotycznego jednocześnie, a zainteresowanie jej znaczeniem jest nadal nikłe. Niniejszy artykuł to syntetyczne przedstawienie badań, jakie zakończyły się w kwietniu 2021 r., czego efektem jest praca zatytułowana: *Nupcjalny charakter sakramentu małżeństwa i konsekracji dziewic. Studium analityczno-porównawcze*. Dostrzeżenie owej oblubieńczości badanych obrzędów tak w całości, jak w ich poszczególnych elementach, przy jednoczesnym komentarzu dokumentów Stolicy Apostolskiej oraz Ojców Kościoła, dobitnie przemawia za tym, że te rzeczywistości są sobie bardzo bliskie, a nawet wzajemnie się uzupełniają.

Słowa kluczowe: sakrament małżeństwa, obrzęd konsekracji dziewic, nupcjalność, przymierze, oblubieńczość.

Niniejszy artykuł jest syntetycznym przedstawieniem badań, jakie miały miejsce w latach 2018–2021 na dwóch rytach, które na pierwszy rzut oka zupełnie do siebie nie pasują, mianowicie obrzędzie sakramentu małżeństwa i obrzędzie konsekracji dziewic, należącym do grupy sakramentaliów. Ujęcie tych rzeczywistości w kontekście oblubieńczych zaślubin, jakie dokonują się między Bogiem i człowiekiem, stało się kanwą podjętej analizy. Zagadnienie nupcjalności rozumianej jako triada: ofiara – przymierze – dar nie znalazło szczególnego zainteresowania we współczesnej literaturze specjalistycznej¹. Pięćdziesiąta rocznica wydania *Obrzędów konsekracji dziewic* nie przyczyniła się ponadto do promowania tego stanu, jak i przedłożenia stosownych publikacji². Z kolei czas pandemii, paraliżujący świat od początku 2020 r., pokazał z całą mocą kryzys rodziny i jej duszpasterstwa, które już wcześniej dawały znaki dziejących się w nich problemów³. Dlatego na-

¹ Zob. Jakub Ziemiński. 2016. *Elementy nupcjalne w odnowionej liturgii sakramentów*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Pozycja ta stanowi do tego momentu jedyną zwartą publikację na ten temat, dostępną w języku polskim.

² Wyjątkiem w tej kwestii jest Instrukcja *Ecclesiae Sponsae Imago* z 2018 r. Jest to pierwszy dokument Stolicy Apostolskiej po Soborze Watykańskim II, traktujący wyłącznie o dziewicach konsekrowanych. Zob. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. 2018. Instrukcja „*Ecclesiae Sponsae Imago*” na temat ordo virginum (12.10.2021). <https://press.vatican.va/content/salastampa/en/bollettino/pubblico/2018/07/04/180704d.html>.

³ Zob. Ryszard Kamiński. 2010. „Troska duszpasterstwa rodzin o małżeństwo i rodzinę”. *Roczniki Pastoralno-Katechetyczne* 57 (2): 5–24.

turalną konsekwencją powyższych faktów stało się podjęcie tego „egzotycznego tematu” celem dokonania jego wykładni, przy jednoczesnym zwróceniu uwagi na rzeczywistości zbawcze, dziejące się w ich obszarze.

1. Struktura badań

Problemem badawczym pracy naukowej autorstwa piszącego niniejszy artykuł⁴, która w oryginale nosiła tytuł: *Nupcjalny charakter sakramentu małżeństwa i konsekracji dziewic. Studium analityczno-porównawcze*, było przedstawienie dwóch celebracji, w których najpełniej manifestuje się oblubieńczy wymiar miłości Chrystusa do Kościoła.

Aby odpowiedzieć na tak postawiony problem, konieczne było ukazanie tych stanów w kontekście oblubieńczych zaślubin, dokonujących się między Bogiem i człowiekiem. Metodą zastosowaną do przeprowadzenia badań była, po pierwsze, analiza dedukcyjna, skupiająca się na ukazaniu idei oblubieńczego przymierza w całości omawianych obrzędów, jak i pojedynczych ich elementach. Drugą zastosowaną metodą było porównanie wyników analizy i wyciągnięcie wniosków.

Proces badawczy został przeprowadzony w oparciu o polskojęzyczne publikacje, wydane po zakończeniu *Vaticanum II*. Do tych źródeł zaliczają się: księgi obrzędowe, jedna z encyklik, adhortacje papieskie oraz inne dokumenty Kościoła. Ponadto pomocne były artykuły w czasopismach teologicznych, tematyczne publikacje czy wideorelacje z obrzędów konsekracji dziewic. Część traktująca o nauczaniu Ojców Kościoła była analizą ich dzieł, odnoszących się bezpośrednio lub pośrednio do badanego tematu.

Wskazując na strukturę przywołanej pracy, należy powiedzieć, że składa się ona z trzech głównych rozdziałów. Pierwszy z nich, to przedstawienie głównych założeń soborowej reformy liturgii odnoszących się do obrzędu sakramentu małżeństwa oraz konsekracji dziewic w oparciu o polskie edycje ksiąg liturgicznych. Rozdział drugi odnosi się wyłącznie do sakramentu małżeństwa, analizowanego pod kątem nupcjalności. Założenie to zostało realizowane na trzech poziomach badawczych. Pierwszy stanowią wyjaśnienia, w czym objawia się oblubieńcze przymierze tej celebracji. Należy tutaj wskazać na nauczanie Soboru Watykańskiego II, Kodeks prawa kanonicznego, Katechizm Kościoła Katolickiego, na-

⁴ Artykuł stanowi refleksję opartą na dysertacji: Jakub Ziemiński. 2021. *Nupcjalny charakter sakramentu małżeństwa i konsekracji dziewic. Studium analityczno-porównawcze*. Toruń: UMK, ss. 128. Promotor: ks. prof. dr hab. Krzysztof Konecki.

uczanie papieskie, a ponadto teologię praktyczną. Poziom drugi stanowi eksploatacja wypowiedzi Ojców Kościoła, odnoszących się do badanego zagadnienia. Z kolei trzeci poziom to analiza elementów składowych liturgii sakramentu. Nupcjalny wymiar konsekracji dziewic – to tematyka rozdziału trzeciego, który został zbudowany analogicznie do poprzedniego. Badania zamyka *résumé*, zawierające wnioski porównawcze.

2. Wnioski ogólne

Wskutek przeprowadzonego procesu należy najpierw wyartykułować konkluzje mające formę ogólną, które odnoszą się do całości obydwu celebracji. Należy zauważyć, że związek mężczyzny i kobiety cieszy się błogosławieństwem Boga. To dzięki Niemu, a przede wszystkim Jego miłości, powstałi jako istoty żyjące, które mają o niej świadczyć. Aby przypomnieć tę prawdę, Syn Boży wybiera dziewiczy styl życia i poświęca się głoszeniu Królestwa Niebieskiego. Ten fakt skutkuje wzbudzeniem Jego naśladowców w każdym momencie historii. Sakrament małżeństwa i konsekracja dziewic są umocowane w woli Bożej, inaczej mówiąc, ich źródłem jest Bóg, toteż są przez Niego chciane oraz akceptowane (por. Rdz 1,27-28; Mt 19,1-12).

Nie można zapomnieć o tym, że bramą wejściową do wspólnoty eklezjalnej jest sakrament chrztu świętego. Bez niego nie jest możliwe, aby partycypować w życiu Kościoła. Chrzest stanowi pierwsze zaślubiny z Jezusem. W nim także dokonuje się przymierze z samym Bogiem, uwalniającym człowieka od skazy grzechu pierworodnego i czyniącym go swoim przybranym dzieckiem. Ta relacja nie może być niczym zatarta. W chrzcie dokonuje się ponadto konsekracja, tzn. poświęcenie osoby na wyłączność Stwórcy. Naturalnie, że ten sakrament wtajemniczenia chrześcijańskiego nie przesądza o losie człowieka, tj. nie predestynuje go do danej formy życia, ale jest nade wszystko namacalnym przypomnieniem przymierza zawartego indywidualnie między Bogiem a człowiekiem⁵.

Należy zwrócić uwagę na czas sprawowania niniejszych obrzędów. Cała akcja liturgiczna dzieje się w czasie Eucharystii, która jest szczytem miłosnej relacji Boga do człowieka. Ona właśnie jest anamnezą oblubieńczej ofiary Chrystusa, będącej zaślubinami z rodzajem ludzkim. Uwidacznia się w tym miejscu aspekt chrystologiczny i eklezjalny liturgii Kościoła, który jest Oblubienicą Jezusa. Tak

---

⁵ Por. Krzysztof Konecki. 1997. *Konsekracja dziewic w odnowie liturgicznej Soboru Watykańskiego II*. Włocławek: nakł. autora, 225–232.

więc sakrament małżeństwa oraz obrzęd konsekracji dziewic nie są celebrowane gdzieś na peryferiach, lecz w centrum życia Kościoła⁶.

Celebracje te to dwie rzeczywistości, w których obecne jest zawarcie przymierza między Stwórcą a człowiekiem oraz między człowiekiem a Stwórcą. Przymierze w swej istocie jest umową, ale w tym kontekście ma ono formę zaślubin, które skutkują podniosłością i splendorem. Patrząc na małżeństwo, zaślubiny dokonują się między trzema osobami, tzn. narzeczonym, narzeczoną i Bogiem. Konsekracja dziewic, a więc duchowe małżeństwo, dokonuje się pomiędzy dziewicą a Jezusem. Toteż zaślubiny lepiej wyraża konsekracja, aniżeli małżeństwo. Natomiast obydwie formy zmierają zarówno do wytworzenia, jak i podtrzymania intymnej relacji z Bogiem. Idea przymierza podkreślana jest przez Ojców Kościoła, dokumenty soborowe oraz przez nauczanie papieskie⁷.

Te dwie drogi życia są formami przeżywania miłości do Stwórcy i drugiego człowieka. Poprzez sakrament miłość małżonków przechodzi o poziom wyżej, tzn. wchodzi w wymiar oblubieńczy. Oblubieńczość ma emanować poprzez nupturientów na ich dzieci, rodzinę i wszystkich ludzi. Identyfikacja dziewicy konsekrowanej, oblubienicy Chrystusa, ma być tą, która niesie w sobie blask Oblubieńca i Jego stylu życia wszędzie tam, gdzie się znajduje⁸.

Przymierze obecne w dwóch badanych rzeczywistościach zmierza do uwielbienia Stwórcy. Dzieje się to dzięki miłości oblubieńczej, jej dynamizmowi, będącym namacalnym świadectwem życia. Identyfikacja jak pierwsi chrześcijanie odróżniali się od reszty społeczeństwa poprzez swój styl życia, tak w tym przypadku zachowanie małżonków, jak i dziewicy wyróżnia modlitwa, uczestnictwo w Eucharystii, regularna spowiedź czy uczynki miłosierdzia.

Skutkiem uwielbienia Boga jest dążenie do świętości, inaczej mówiąc: uswięcenie. Boża miłość skierowana do człowieka, odpowiedź na otrzymane powołanie i wierność wyborowi w konsekwencji prowadzą do przemiany człowieczeństwa, do napelnienia go Bożą łaską, przybliżającą do królestwa Bożego⁹.

⁶ Por. Ziemiński. 2016. *Elementy nupcjalne w odnowionej liturgii sakramentów*, 79–97.

⁷ Por. Tertulian. Do żony (15.10.2021). https://kbroszko.dominikanie.pl/Tertulian_DO_ZONY_ksiegi_1-2.pdf. Orygenes. 1998. *Komentarz do Ewangelii według Mateusza*. Przekł. Katarzyna Augustyniak. Cz. 1. Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 220. Św. Jan Chryzostom. Homilia XX na List do Efezjan 2 (15.10.2021). Przekł. Małgorzata Jurek. <https://carmelitanum.pl/czytelnia/ludwik-i-zelia-martin/sw-jan-chryzostom-homilia-xx-na-list-do-efezjan>. KK 6–7. KDK 48. FC 13. SC 29.

⁸ Por. *Pontyfykał Rzymski odnowiony zgodnie z postanowieniem świętego Soboru powszechnego Watykańskiego II wydany z upoważnienia papieża Pawła VI poprawiony staraniem papieża Jana Pawła II. Obrzędy konsekracji dziewic. Wydanie wzorcowe*. 2001. Katowice: Księgarnia Świętego Jacka, 24 (dalej: OKD).

⁹ Por. KKK 1107.

3. Wnioski szczegółowe

Mając świadomość złożoności badanego zagadnienia oraz szerokiego zakresu przeprowadzonych badań, należy stwierdzić, że ze względu na oczywiste ograniczenia niniejszy artykuł może nie odzwierciedlać w pełni wyników zrealizowanej analizy. Dlatego też konieczne jest, aby pochylić się nad wnioskami szczegółowymi, które z całą mocą potwierdzają nupcjalny charakter omawianych obrzędów.

Ojcowie Kościoła skłaniają się w stronę stwierdzenia wyższości konsekracji dziewic względem małżeństwa. Owszem, nie potępiają sakramentalnego związku mężczyzny i kobiety oraz uważają go za właściwą formę życia, to jednak dziewictwo dla Królestwa Niebieskiego plasuje się nieco wyżej. Małżeństwo to znak Królestwa, z kolei dziewictwo to jego uobecnienie oraz zapowiedź przyszłego życia w niebie, gdzie nie będzie związków małżeńskich¹⁰.

Maryja jest zarówno dla małżonków, jak i dziewic wzorem osobowym. W Niej skupiają się odcienie miłości oblubieńczej. Maryja jest najpierw Dziewicą – Oblubienicą, następnie Żoną i Matką. Jest Ona doskonałym przykładem realizacji powołania, jakim obdarzył Ją Bóg. Wyraziło się to przez zawierzenie się Mu, słuchanie Go, aż po wykonanie Jego planu w Jej życiu. Bez wątplenia potrafiła słuchać Boga, zachowywać i nosić Jego Słowo. Małżonkowie i dziewice mogą prosić Ją, aby nauczyła ich owego słyszenia głosu Oblubieńca, jak również włączenia w swoje życie nabożeństwa do Niej. W tym kontekście istotna jest także postać św. Józefa – Oblubieńca Maryi Panny. Jego życie jest kolejnym wzorem zarówno dla małżonków, jak i dziewic. Trwanie przy Maryi, wierność Bogu i bycie ziemskim opiekunem Chrystusa ukazują miłość oblubieńczą, której od niego mogą uczyć się te dwa stany.

Osobą, która odgrywa bardzo ważną rolę w omawianych celebracjach, jest Duch Święty. Ciche działanie Ducha Miłości przybiera na sile w hymnie Mu poświęconym, obecnym przy zawieraniu sakramentu małżeństwa. Z kolei przy konsekracji dziewic manifestuje swoją moc w modlitwie konsekracyjnej. Paraklet potwierdza to, co obrzędy przedstawiają wizualnie. To także przypomina, że serce człowieka jest Jego świątynią¹¹. Nie bez znaczenia jest ponadto przestrzeń świątyni, gdzie ma

¹⁰ Por. Andrzej Uciecha. 2017. „Afrahat. Mowa XVIII – przeciw Żydom o dziewictwie i świętości (Demonstratio XVIII: Adversus Iudaeos de virginitate et sanctitate, PSyr 1, 817-844)”. *Vox Patrum* 37 (68): 602–603. Św. Hieronim ze Strydonu. 2013. *Przeciw Jowinianowi*. W Św. Hieronim ze Strydonu. *Pisma polemiczne*. Red. Leon Nieścior, 116–117, 148, 150, 155, 168. Kraków: Tyniec – Wydawnictwo Benedyktynów.

¹¹ Por. *Obrzędy sakramentu małżeństwa dostosowane do zwyczajów diecezji polskich. Wydanie trzecie według drugiego wydania wzorcowego*. 2013. Katowice: Księgarnia Świętego Jacka, 61 (dalej: OSM); OKD 24.

miejsce akcja liturgiczna. Ten budynek został poświęcony na wyłączność Bogu i jest w pewnym sensie przedsionkiem nieba. Tutaj celebrować się Eucharystię, która uświęca wiernych. Przebywając w jej wnętrzu i uczestnicząc w obrzędach, można odnieść wrażenie, że w pewnym sensie wszyscy znajdują się w komnatach Oblubieńca, a narzeczeni, jak i kandydatki do stanu dziewic, są predestynowani do tego, aby wejść dalej. Tak więc świątynia jest znakiem tajemnicy Kościoła¹².

W sakramencie małżeństwa konsekrowana zostaje międzyludzka więź, a w przypadku dziewicy – osoba. Dziewica może poddać się konsekracji wyłącznie raz w życiu, co pokazuje nierozdzielność oblubieńczą relację. Z kolei sakrament małżeństwa jest znakiem nierozdzielnej, oblubieńczej jedności Chrystusa i Kościoła. Związek małżeński trwa do śmierci jednego z małżonków, a co za tym idzie, gdy zaistnieje ta przesłanka, można ponownie wstąpić na drogę małżeńskiego życia¹³.

W obydwu obrzędach widoczny jest dialog między Stwórcą a stworzeniem. Przez pośrednictwo Kościoła, uobecniające się w osobie prezbitera i biskupa konsekratora, narzeczeni oraz dziewice są pytani o postanowienia i wolę wytrwania w podjętej decyzji. Każda odpowiedź twierdząca przybliża ich do realizacji sakramentu lub sakramentalium, będących miłosnym dialogiem z Bogiem, który będzie trwał przez resztę ich życia¹⁴. Zaślubiny, jako wydarzenie, domagają się tego, aby ktoś mógł o nich zaświadczyć. Odnosząc to założenie do sakramentu małżeństwa, została w nim przewidziana instytucja świadków, którzy stają się nośnikami żywej pamięci. Natomiast przy konsekracji dziewic świadkiem staje się wspólnota Kościoła, którego część partycypuje w tych zaślubinach. Sakrament małżeństwa i konsekracja dziewic namacalnie odnoszą się do konkretnych osób, a dzieje się to poprzez wypowiedzenie danego imienia. Przy konsekracji dziewic, w drugim wariantcie wezwania kandydatek, zostają wyczytane ich imiona i nazwiska, celem potwierdzenia ich obecności¹⁵. Natomiast podczas sakramentu małżeństwa narzeczeni w czasie składania przysięgi wypowiadają własne imię oraz drugiej strony¹⁶. W tych dwóch przypadkach widoczne jest dowartościowanie osoby ludzkiej, ponieważ liturgia tych obrzędów dobitnie skupia się na określonym człowieku, uczestniczącym w oblubieńczym przymierzu.

¹² Zob. Krzysztof Konecki. 2016. „Ołtarz miejscem liturgicznej grawitacji”. *Anamnesis* 22 (4): 54–57.

¹³ Por. OSM 63.

¹⁴ Por. OSM 59–60; OKD 17.

¹⁵ Por. OKD 15.

¹⁶ Por. OSM 63.

Wstąpienie na drogę jedności małżeńskiej, jak i konsekrowanego dziewictwa, wiąże się z zachowaniem wierności. Będzie się ona wyrażała w stylu życia i trosce o budowanie oblubieńczej relacji, jak również dbałości o czystość gestów, pragnień oraz myśli. Wierność oznacza nieustanne kierowanie się w stronę Boga jako Tego, który jest pierwszym do obdarowania ludzką miłością.

Materialnym znakiem zawartego małżeństwa i konsekrowanego dziewictwa jest obrączka. Symbolizuje ona zaślubiny, miłość oraz wierność. Posiada także ważne przesłanie – ma przypominać o życiu w duchu ofiarowania się Bogu oraz drugiemu człowiekowi. Ponadto ma ona uzmysłwić napotkanym ludziom przymierze oblubieńczej miłości, posunięte nawet do całkowitego daru z siebie¹⁷.

Interesującą praktyką dla obydwu stanów jest celebrowanie Liturgii godzin. Dla małżonków stanowi ona modlitwę fakultatywną, lecz dla dziewic konsekrowanych jest modlitwą obowiązkową. Jako oficjalna modlitwa Kościoła, stanowi pieśń uwielbienia, czci oraz miłości względem Boga. Przede wszystkim „jest to prawdziwie głos oblubienicy przemawiającej do Oblubieńca”¹⁸. Każda osoba, która sprawuje Liturgię godzin, nie tylko odświeża oblubieńczy dialog z Chrystusem, ale sama staje się żywym znakiem Kościoła – Oblubienicy, która modli się ze swoim Oblubieńcem.

Trudnością, jaką można dostrzec, dokonując porównania tych dróg życia, jest płodność dziewicy konsekrowanej, która wydaje się w tym przypadku czymś nieobecnym i niemożliwym. Choć powoduje to zdziwienie, płodność jest wpisana także w tę formę realizacji życiowego powołania. W małżeństwie przybiera wymiar fizyczny, tj. potomstwa, a także duchowy, polegający na dbaniu o rozwój swoich dzieci w wymiarze religijnym, emocjonalnym i społecznym, co przekłada się na dawanie życiowego świadectwa. U dziewic konsekrowanych płodność realizuje się w wymiarze duchowym, tj. poprzez modlitwę, post, dzieła miłosierdzia oraz bycie zapowiedzią Królestwa Niebieskiego. W taki sposób dziewice stają się matkami, które rodzą nowych wyznawców oraz umacniają innych w wierze. Same są tymi, które niosą Chrystusa wszędzie tam, gdzie żyją i pracują.

Ostatnią rzeczą, która łączy obie celebracje, jest pewien paradoks. Dziewictwo konsekrowane w swej podstawie zmierza do całkowitej realizacji w królestwie Bożym. Natomiast czy w taki sposób można postrzegać sakramentalne małżeństwo? Odpowiedź na to pytanie jest twierdząca. Małżeństwo zmierza także do bezżenności. Miłość pomiędzy mężczyzną i kobietą jest czymś dynamicznym i zmieniającą-

---

¹⁷ Por. Kazimierz Lijka. 2010. „Obrączki ślubne i ich symbolika w Kościele Łacińskim”. *Liturgia Sacra* 16 (1): 105–120.

¹⁸ KL 84.

cym swoje odcienie. Fizyczność, będąca czymś naturalnie pociągającym, z czasem przemija i ustępuje miejsca duchowemu przeżywaniu tej relacji. Spowodowane jest to nie tylko przez spadek *libido*, ale przez przeżywanie innego wymiaru miłości. Zaprzeszając współżycia, jednocześnie budując wspólnotę modlitwy i oddania się sobie w inny sposób, małżonkowie przybliżają się do stanu dziewic konsekrowanych¹⁹.

4. Zamiast zakończenia – postulaty

Powyższe dwie rzeczywistości, choć różne na pierwszy rzut oka, okazały się bardzo bliskimi strukturami prowadzącymi do Boga. Ich wzajemna zależność domaga się szczególnej promocji w czasach, gdy wydaje się, że obydwie formy życia są dziwne i niemodne.

Po pierwsze, koniecznością jest redagowanie nowych materiałów naukowych czy duszpasterskich, traktujących wyłącznie o obrzędzie konsekracji dziewic. Należy stwierdzić, iż odrębne opracowania dotyczące niniejszej tematyki są swoistym białym krukiem, a jeżeli już takowe się znajdują, najczęściej stanowią jedynie rozdział bądź jeszcze mniejszy fragment, zatopiony w szerokim zagadnieniu życia konsekrowanego.

Po drugie, katecheza szkolna lub parafialna powinna wskazywać z całą mocą na stan dziewiczej konsekracji. Naturalnie, że kobieta może wybrać życie samotne lub w małżeństwie czy zakonie; jednak ma jeszcze kolejną możliwość, tzn. wejść do stanu dziewic konsekrowanych, który wygląda inaczej niż trzy pozostałe, wspomniane drogi życia.

Po trzecie, należy zaktualizować katechezę przedmałżeńską, kładąc nacisk na ideę nupcjalności wyrażoną w tym sakramencie, a manifestującą się w słowach i symbolach. Będzie to skutkowało lepszym rozumieniem tej celebracji przez nupturientów, ale także da możliwość do pogłębionego przygotowania i przeżywania liturgii sakramentu oraz aplikowania jej w życie codzienne.

Po czwarte, należy pochylić się z większą atencją nad liturgią słowa obydwu rytów, co mogłoby skutkować opracowaniem serii katechez czy specjalistycznych rekolekcji, będących promocją tych stanów lub też pomocą dla osób rozeznających swoje powołanie.

---

¹⁹ Por. Ksawery Knotz. 2001. *Akt małżeński. Szansa spotkania z Bogiem i współmałżonkiem*. Kraków: Wydawnictwo M, 137–140.

Po piąte, konieczne jest, mówiąc o nupcjalności badanych rzeczywistości, aby osadzić je na fundamencie chrześcijaństwa. Bez tego wszelkie publikacje staną się wyłącznie opisami czynności i gestów oderwanych od rzeczywistości. Dlatego tak ważny jest kontekst chrześcijańskiej wiary, a ten z kolei w głównej mierze zależy od osobistej wiary prezbiterów i ich misyjnego zapału. Ich gorliwość w tym wymiarze i docieranie do osób znajdujących się na jej peryferiach stanie się obszarem realizacji idei nowej ewangelizacji.

Patrząc w przyszłość należy wyrazić nadzieję, że wyniki przeprowadzonej analizy przyczynią się do ożywienia ducha liturgii zarówno w świeckich, jak i osobach konsekrowanych oraz duchownych.

Bibliografia

Dokumenty Kościoła

- Sobór Watykański II. 2002. Konstytucja o liturgii świętej. W *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, 48–78. Poznań: Pallottinum (KL).
- Sobór Watykański II. 2002. Konstytucja dogmatyczna o Kościele. W *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, 104–166. Poznań: Pallottinum (KK).
- Sobór Watykański II. 2002. Konstytucja duszpasterska o świecie współczesnym. W *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, 526–606. Poznań: Pallottinum (KDK).
- Jan Paweł II. 1981. Adhortacja o zadaniach rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym „Familiaris consortio” (15.10.2021). http://kodr.pl/wpcontent/uploads/2017/03/familiaris_consortio.pdf (FC).
- Benedykt XVI. 2007. Adhortacja o Eucharystii, źródle i szczyt życia i misji Kościoła „Sacramentum Caritatis” (15.10.2021). <http://kik.jaw.pl/pliki/SACRAMENTUM.pdf> (SC).
- Katechizm Kościoła Katolickiego*. 2009. Poznań: Pallottinum (KKK).
- Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. 2018. Instrukcja „Ecclesiae Sponsae Imago” na temat ordo virginum (12.10.2021). <https://press.vatican.va/content/salastampa/en/bollettino/pubblico/2018/07/04/180704.html>.

Księgi liturgiczne

- Obrzędy sakramentu małżeństwa dostosowane do zwyczajów diecezji polskich. Wydanie trzecie według drugiego wydania wzorcowego*. 2013. Katowice: Księgarnia Świętego Jacka.
- Pontyfikał Rzymski odnowiony zgodnie z postanowieniem świętego Soboru powszechnego Watykańskiego II wydany z upoważnienia papieża Pawła VI poprawiony staraniem papieża Jana*

Pawła II. Obrzędy konsekracji dziewic. Wydanie wzorcowe. 2001. Katowice: Księgarnia Świętego Jacka.

Dziela patrystyczne

- Afrahat. 2017. „Mowa XVIII – przeciw Żydom o dziewictwie i świętości (Demonstratio XVIII: Adversus Iudaeos de virginitate et sanctitate, PSyr 1, 817–844)”. Przekł. Andrzej Uciecha. *Vox Patrum* 37 (68): 593–604.
- Chryzostom Jan Św. Homilia XX na List do Efezjan 2. Przekł. Małgorzata Jurek (15.10.2021). <https://carmelitanum.pl/czytelnia/ludwik-i-zelia-martin/sw-jan-chryzostom-homilia-xx-na-list-do-efezjan>.
- Hieronim Św. ze Strydonu. 2013. Przeciw Jowinianowi. W *Św. Hieronim ze Strydonu. Pisma polemiczne*. Red. Leon Nieścior, 113–382. Kraków: Tyniec – Wydawnictwo Benedyktynów.
- Orygenes. 1998. *Komentarz do Ewangelii według Mateusza*. Przekł. Katarzyna Augustyniak. Cz. 1. Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy.
- Tertulian. Do żony (15.10.2021). https://kbroszko.dominikanie.pl/Tertulian_DO_ZONY_ksiegi_1-2.pdf.

Opracowania

- Kamiński Ryszard. 2010. „Troska duszpasterstwa rodzin o małżeństwo i rodzinę”. *Roczniki Pastoralno-Katechetyczne* 57 (2): 5–24.
- Knotz Ksawery. 2001. *Akt małżeński. Szansa spotkania z Bogiem i współmałżonkiem*. Kraków: Wydawnictwo M.
- Konecki Krzysztof. 1997. *Konsekracja dziewic w odnowie liturgicznej Soboru Watykańskiego II*. Włocławek: nakł. autora.
- Konecki Krzysztof. 2016. „Ołtarz miejscem liturgicznej grawitacji”. *Anamnesis* 22 (4): 54–57.
- Lijka Kazimierz. 2010. „Obrączki ślubne i ich symbolika w Kościele Łacińskim”. *Liturgia Sacra* 16 (1): 105–120.
- Ziemski Jakub. 2016. *Elementy nupcjalne w odnowionej liturgii sakramentów*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

JAKUB ZIEMSKI, prezbiter diecezji włocławskiej, doktor nauk teologicznych, wikariusz i katecheta w parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grzegorzewie (dekanat kolski). Autor publikacji: *Elementy nupcjalne w odnowionej liturgii sakramentów*, *Święty Józef współcześnie*, *Boskie Dzieciątko dzisiaj*. E-mail: jziemskisd@interia.pl